

O OPRAVDANOSTI OSNIVANJA NOVIH ODSJEKA ZA ARAPSKI JEZIK U BiH

Mejra SOFTIĆ*

UDK 378.014.15.096:811.411.21(497.6)

SAŽETAK: O opravdanosti osnivanja novih odsjeka za arapski jezik u BiH govorimo u kontekstu postojeće Konceptije devetogodišnjeg obrazovanja i Okvirnog nastavnog plana i programa za osnovne škole FBiH koji je arapskom jeziku osigurao ravnopravan status s drugim svjetskim jezicima u našim školama i tako otvorio i realan prostor za šire upošljavanje svršenika ovih studijskih odsjeka. Već dugo ugrožena pozicija arapskog jezika nije rezultat imaginarnog otpora škola prema ovom jeziku, nego je rezultat nepostojanja bilo kakvih aktivnosti na opsežnijem kontinuiranom promoviranju ovog jezika i našeg isuviše dugog iščekivanja da neko drugi unaprijedi pozicioniranje arapskog u odnosu na druge strane jezike. Trenutno ne postoji dovoljan broj profiliranog nastavnog kadra koji bi u svim kantonima sa implementiranim programima pouke arapskog jezika bio angažiran na ovim aktivnostima kroz koje bi animirali roditelje, učenike i škole i na taj način pokrenuli nastavu arapskog jezika, a sebi osigurali radna mjesta koja više od deset godina ostaju upražnjena.

Ključne riječi: Novi odsjeci arapskog jezika, nastavni plan i program, strani jezici, Evropski program ranog učenja jezika

Uvod

U sveopćem društvenom haosu koji proživljavamo svakodnevno i koji ne zaobilazi niti jednu sferu našeg djelovanja pa tako ni obrazovanje, raspravljati o potrebi pokretanja novih odsjeka za arapski jezik, samo po sebi se čini neprikladnim i rekli bismo odmah – nepotrebnim i neopravdanim. Kako Bosanci i Hercegovci, koji su preživjeli nedavne strahote ratnih dešavanja, svoje vrijeme uglavnom dijele na “ono prije” i na “ovo poslije rata”, u *onome vremenu* u Bosni i Hercegovini se nije

čak niti pomišljalo, akamoli raspravljalo, o potrebama pokretanja drugih studijskih odsjeka arapskog jezika jer su postojeći odsjeci na Filološkom fakultetu u Beogradu i Filozofskom fakultetu u Sarajevu profilirali dovoljan broj stručnog kadra za kojim je iskazivana potreba u dobrostojećim domaćim firmama, koje su vrlo uspješno poslovale diljem arapskog svijeta, zatim u ambasadama i konzularnim predstavništvima, u medresama ili rijetkim gimnazijama, na institutima, fakultetima, u medijima, arhivama i bibliotekama itd. U *ono*

vrijeme, studijski odsjeci i cijeli fakulteti nastajali su *iznutra*, tj. iz realnih potreba tadašnjih društava: ekonomskih, političkih, društvenih, socijalnih, kulturoloških, vjerskih, ... pa su stoga svi sa fakultetskom diplomom u rukama uglavnom imali sigurne i uspješne karijere. U ovom poslijeratnom vremenu, ovaj se proces u našoj državi dešava u potpuno obrnutom smjeru. Potrebe društva su, iz svima nam poznatih razloga, rapidno smanjene, a broj univerziteta i fakulteta, bilo društvenih ili privatnih, bez propitivanja realnih potreba, značajno porastao, profilirajući tako ogroman broj mladih ljudi bez perspektive da se u skorije vrijeme ostvare u svojim

* Prof. dr. Mejra Softić je vanredni profesor s Odsjeka za arapski jezik i književnost

na Islamskom pedagoškom fakultetu Univerziteta u Zenici.

stečenim zvanjima. U ovakvim uvjetima, fakulteti postaju svrha sami sebi.

Konstelacija ovakvih odnosa skućene potražnje i ogromne ponude visokoobrazovanih mladih ljudi najrazličitijih profila pa, rekli bismo tako, i arabista, ne bi nam trebala dati za pravo da u daljem tekstu pravdamo nove odsjeke arapskog jezika, odnosno, neke već postojeće inicijative oko njihovog pokretanja. Međutim, posljednje reforme koje su se desile u osnovnom i djelimićno u srednjem obrazovanju, a koje se tiću usvajanja evropskih programa ranog ućenja stranih jezika, arapskom jeziku su osigurale poziciju kakvu do sada u našem obrazovnom sistemu nikada nije imao, a profesorima arapskog jezika u većem broju kantona Federacije BiH otvorile su radna mjesta koja više od deset godina ostaju prazna! Nelogićna situacija koja nalaže da se i na ovaj naćin osvrnemo na njene uzroke i posljedice i da, kroz prizmu Odsjeka za arapski jezik i književnost na Univerzitetu u Zenici, iznesemo svoj stav o njegovoj i ulozi eventualno novih odsjeka.

Koja je stvarna svrha novih odsjeka?

Najjasniji odgovor se nadaje iz jedne poprilićno neugodne situacije u kojoj se, prije nekoliko godina, zatekla delegacija IPF u Zenici kada je zatražen prijem u Ministarstvu obrazovanja Zenićko-dobojskog kantona i Pedagoškom zavodu, kako bi izrazili svoje negodovanje zbog trenutno marginaliziranog položaja arapskog jezika u osnovnim školama i gimnazijama u odnosu na druge strane jezike. Navodeći brojne argumente koji snažno idu u prilog potrebi intenziviranja pouke arapskog kao, ako ne prvog, onda, svakako, barem kao drugog stranog jezika, sugerirali smo promjenu odnosa škola naspram pozicije arapskog jezika, njegovu širu zastupljenost i popularizaciju u nastavi stranih jezika te smo se, kao institucija, stavljali na raspolaganje. Odgovori ljubaznog i strpljivog domaćina mogli bi se rezimirati na sljedeći naćin:

- Od samog početka inoviranja nastavnih planova za strane jezike, arapski jezik ima ravnopravan status s drugim stranim jezicima u svim osnovnim školama našeg kantona te je otvoren i realan prostor za šire upošljavanje svršenika studija arapskog jezika; roditelji i ućenici se opredjeljuju za strani jezik na temelju njihovih saznanja i informiranosti o tom jeziku; prije takvih opredjeljenja uobićajene su razne aktivnosti i promocije stranog jezika u školama ili van njih; arapski jezik nema svoju promociju; kao podrška arapskom jeziku u školama ne pojavljuje se niti jedna domaća ili strana organizacija, aktiv, udruženje, centar, institut, fakultet...; ne postoji dovoljan broj kvalificiranog nastavnog osoblja koje bi se stalno moglo staviti na raspolaganje školama za potrebe nastave; Pedagoški zavod spreman je pomoći u realizaciji ponuđenih programa njegove promocije u školama kroz kurseve ili neku vrstu dodatne nastave za ućenike koju bi izvodili svršenici ovog studija ili barem studenti završnih godina, ali takve inicijative ne pristižu niti sa jedne strane... I zaista, svaka konstatacija je taćna i ne ostavlja mjesta prigovoru.

Kada je Katedra za orijentalne jezike i književnost Univerziteta u Zenici, za koju je matićan Islamski pedagoški fakultet, 2009. godine poćela sa izradom Elaborata o društveno- ekonomskoj opravdanosti osnivanja Odsjeka za arapski jezik i književnost pri ovom fakultetu, propitali smo interes ućenika za ućenjem arapskog jezika, te je uraćeno anketiranje ućenika petih i šestih razreda u šest po slućajnom uzorku uzetih osnovnih škola u Zenici, i to dvije gradske – O. Š. *Meša Selimović* i *Skender Kulenović*; dvije prigradske – O.Š. *Alija Nametak* i *Aleksa Šantić* i dvije seoske: O.Š. *Hamza Humo* i

O.Š. *Poćulica*. Od 142 ućenika anketirana u po jednom odjeljenju petih razreda, njih 53 se izjasnilo da bi od ponuđenih pet jezika (engleski, arapski, njemaćki, francuski i turski) željelo da ući arapski jezik kao prvi, ili kao drugi obavezni, ili kao izborni, što izraženo u procentima iznosi 37,32% ućenika. Od 141 ućenika anketiranog u po jednom šestom odjeljenju, njih 57 se izjasnilo da bi željelo ućiti arapski jezik kao ili prvi, ili drugi obavezni, ili kao izborni, što izraženo u procentima iznosi 40,42% ućenika. Ovakvi rezultati su nedvojbeno ukazali na evidentnu zainteresiranost ućenika za arapskim jezikom, te smo ih smatrali vrlo bitnim poticajem u promoviranju znaćaja ućenja arapskog jezika.

Prema podacima o evidentiranim nezaposlenim osobama zanimanja *profesor arapskog jezika*, koje smo iste godine dobili od JU Služba za zapošljavanje Zenićko-dobojskog kantona (Kantonalni biro), samo dva kandidata su se vodila kao nezaposlena, ali su i oni, ubrzo poslije toga, našli angažmane, iako ne u svojim zvanjima. Prema našim saznanjima, na biroju za zapošljavanje našeg kantona trenutno nema prijavljenih profesora arapskog jezika.

Šta se u našoj drućavi, ili barem FBiH, promijenilo od tada, ili još od ranije, 2004. godine, kada je ponućena nova Konceptcija devetogodišnjeg obrazovanja i Okvirni nastavni plan i program za osnovnu školu, pa sve do danas, a u vezi boljeg pozicioniranja arapskog jezika u osnovnim i nekim srednjim školama? Koliko je formiranih novih odjeljenja arapskog jezika po školama? Koliko se profesora arapskog jezika, koji su decenijama na biroima za zapošljavanje nekih većih centara, udrućilo i ukljućilo u izradu projekata promoviranja arapskog jezika i ponudilo ih pedagoškim zavodima i ministarstvima obrazovanja? Koliko ih je bilo spremno napustiti centre i uputiti se u udaljene podrućne seoske škole animirajući direktore škola, roditelje i ućenike da se opredijele za arapski jezik? Koliko puta smo se mi kao kolege i univerzitetski edukatori

u posljednjih desetak godina okupili i angažirali se kako bismo analizirali stvarnu situaciju, osmislili strategiju i projekte koji bi, uz pomoć neuposlenih profesora, čija je svakodnevna floskula “*posla nema*”, konačno odgovorili na zapitanost roditelja pri opredjeljenju za strani jezik svoga djeteta “*a šta će im arapski jezik?!*” te ih uvjerali da izaberu baš taj strani jezik, a neuposlenom kolegi zajedno izborili radno mjesto? Postoji li zaista dovoljan broj profesora arapskog jezika za eventualno realiziranje nastave arapskog jezika u onim kantonima FBiH u kojima je on jedan od stranih jezika za koji se roditelji mogu opredijeliti opcionim kriterijem, a to su zasigurno Sarajevski, Zeničko-dobojski, Srednjobosanski, Tuzlanski, Unsko-sanski kanton i dio Zapadno-neretvanskog kantona, s velikim brojem osnovnih škola i općih gimnazija, u kojima su, uglavnom, implementirani inovirani programi arapskog jezika, ali su bez ikakve realizacije.

Uz dužno poštovanje određenih poslijeratnih aktivnosti *Udruženja ljubitelja arapskog jezika*, koje su bile uglavnom ograničene na Sarajevski kanton i koje je prvobitno, uz vlastite snage, uspjelo animirati popriličan broj škola, nažalost, danas se stvari nisu mnogo pokrenule naprijed i trenutno nemamo niti jedan optimističan i potvrđan odgovor. Za ovakvo stanje s arapskim jezikom u našim školama, a koje je prvenstveno posljedica nedovoljne zainteresiranosti roditelja, nećemo posebno tražiti krivca. Krivci smo mi koji nosimo odgovornost naspram pouke arapskog jezika, mi koji uporno držimo povež na očima pred historijskom činjenicom da je arapski jezik, po prvi put u svom vjekovnom prisustvu na ovim prostorima, dobio svoju šansu u osnovnim svjetovnim školama, u skoro svim općim gimnazijama, a mi je uporno ignoriramo; mi koji često i ne znamo u koliko kantona i koliko škola je arapski jezik zaista ponuđen kao opcioni strani jezik, mi koji više od deset godina čekamo i iz svojih udobnih naslonjača ili kabineta bacamo poglede nade prema arapskim

ambasadama i kulturnim centrima, očekujući da će, poput *Gete* ili *Junus Emre* instituta, uz ogromna sredstva kojima raspolažu, zavrnuti rukave i arapskom jeziku, kroz različite aktivnosti, konačno raskrčiti put i osigurati mu dovoljan broj zainteresiranih roditelja i učenika, a profesore arapskog jezika pozicionirati na raspoloživa radna mjesta. Ili se mi, što je još i gore, sebično zadovoljavamo svojim, za sada, sigurnim radnim mjestom, pravdajući se svojom preopterećenosti i ostavljajući neuposlenim profesorima arapskog jezika da se sami bore za otvorena radna mjesta. A koliko je njih stvarno da bi udruženi mogli posvjedočiti jednu intelektualnu snagu i sami stvari pomaknuti naprijed?

Pomoć koju u ovom smislu dugo iščekujemo od Arapa je potrebna, ali sudeći prema onome što je učinjeno do sada, ona ne smije biti presudan faktor u dinamici realiziranja nastave arapskog jezika u našim svjetovnim školama, jer ona jedva i da postoji. Mi se moramo osloniti na vlastite snage i kapacitete, moramo obrazovati dostatan kadar koji je svjestan činjenice da po završetku studija arapskog jezika realno mogu da se uposele kao profesori arapskog jezika u najvećem broju osnovnih škola i općih gimnazija u FBiH, ali da se, udruženi kroz različite projekte promocija, za to radno mjesto moraju izboriti, moraju iznaći način da slome “*postojeći otpor*” naspram arapskog jezika i izgrade sebi poziciju.

Ma koliko pojedinci s negodovanjem isticali da u Bosni i Hercegovini imamo i previše profesora arapskog jezika, to jednostavno nije tačno! U Zeničko-dobojskom kantonu postoji oko 60 osnovnih škola i 10 općih gimnazija koje su u svoj nastavni plan i program implementirale programe učenja arapskog jezika. U ovako prilično velikom broju škola trenutno su zaposlena samo dva profesora arapskog jezika: jedan u Osnovnoj školi “*Čamil Sijarić*” u Nemili i jedan u privatnoj osnovnoj školi “*Hasan Kafija Prušćak*”. Šta je s ostalim školama? Najjednostavnije je zaključiti da ne postoji zainteresiranost za

arapski jezik pa stoga nema ni uposlenih profesora. Zaključak bi bio tačan ako bismo ga hipotetski posmatrali u obrnutom smjeru. Ovako, tačno je da postoji djelomična zainteresiranost kod roditelja koji odlučuju o jeziku, ali nedovoljna da bi se formiralo odjeljenje. Tačno je to da u ovom kantonu ne postoje profesori arapskog jezika koji nisu angažirani u nekim vladinim, općinskim ili vjerskim institucijama, diplomirani neangažirani profesori koji bi se udružili, formirali aktive, za osmišljene projekte iznalazili potencijalne donatore, posredstvom Pedagoškog zavoda radili na animiranju roditelja i učenika prije samog izbora stranih jezika, stavili se na raspolaganje školama, Pedagoškom zavodu, Ministarstvu obrazovanja, široj javnosti, promovirajući značaj i potrebu učenja arapskog jezika.

Suočena sa situacijom iz *onog vremena* i prepoznavši potrebu za profiliranjem kadra koji bi htio i umio odgovoriti novonastalim potrebama, Katedra za orijentalne jezike i književnost na Univerzitetu u Zenici i IPF-u ponudila je Senatu Univerziteta i njenom osnivaču, Rijasetu islamske zajednice u BiH, Elaborat o društveno ekonomskoj opravdanosti osnivanja Odsjeka za arapski jezik i književnost na ovom fakultetu. Nakon prolaska kroz procedure razmatranja, usvajanja i odobravanja na svim relevantnim instancama te pozitivnog izvještaja Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta za početak rada i obavljanje djelatnosti ovog odsjeka, Islamski pedagoški fakultet je akademске 2013/2014. godine upisao prvu generaciju studenata četverogodišnjeg studija arapskog jezika i književnosti, koji po završetku studija stiču stručno zvanje *diplomirani profesor arapskog jezika i književnosti*.

Studijski program Odsjeka za arapski jezik i književnost na IPF-u rađen je na uvažavanju univerzalnih principa savremenog profiliranja nastavničkog i naročito prevoditeljskog kadra, potreba projiciranih osavremenjenim nastavnim planovima i programima za predškolsko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, te

iskustava srodnih domaćih i stranih visokoškolskih institucija. Ovaj studijski program, koji je koncipiran prema principu 4 + 1 + 3, uvažio je i načela savremenosti i odgovaranja na aktualne odgojno-obrazovne potrebe u BiH, naročito u domenu sveobuhvatnih jezičkih profiliranja, zatim načelo posebnosti bosansko-hercegovačke kulturne tradicije i naslijeđa i njihovog kompatibilnog spoja s kulturnom tradicijom Bliskog i Srednjeg istoka, kao i načelo potrebe spoja tradicionalnog i savremenog u cilju kvalitetnog i sveobuhvatnog odgovora na savremene standarde u obrazovanju.

Osnivanje ovog studijskog odsjeka naišlo je na odobravanje i prihvatanje, a kao potvrda toga najbolje svjedoči činjenica da je na redovnom studiju prve dvije generacije ispunjena planirana upisna kvota.

Podržati inicijative u korist opstanka i napretka arapskog jezika na ovim prostorima

U trenutnoj utakmici koja se odigrava između stranih jezika oko zauzimanja novih i ostvarivanja dominirajućih pozicija o osnovnim školama naše države, posebno u FBiH, sasvim je sigurno da je arapski jezik najveći gubitnik. Situacija je vrlo ozbiljna i prijeteća po opstanak zadobijene pozicije arapskog jezika unutar ovih programa učenja stranih jezika ukoliko se ne pokrenu ozbiljne aktivnosti u njegovu korist, a posebno ako imamo u vidu stvarnu pozadinu bespoštedne borbe koja se odvija između prva tri strana jezika na ljestvici njihove trenutne popularnosti, a to su engleski, njemački i turski. Engleski, kao jezik opće globalizacije, nametnut je kao prvi obavezni strani jezik u većini škola FBiH, što ga već izvjesno vrijeme dovodi u direktni sukob s promotorima njemačkog jezika, koji smatraju da je to suprotno odredbama *Zajedničkog evropskog referentnog okvira za jezike* koji ne preporučuje preferiranje nijednog iz ponuđene lepeze stranih jezika. Međutim, usljed vrlo plodonosne suradnje *Gete*

instituta s našim ministarstvima obrazovanja, pedagoškim zavodima i školama kao najvažnijom odrednicom, anketirani roditelji se u velikom broju opredjeljuju za njemački kao drugi strani jezik, nadajući se da će njihova djeca, po završetku školovanja, kao dobri poznavaoци njemačkog jezika, popuniti neka, za naše radnike različitih profila, svjesno i ciljano, povremeno otvorena radna mjesta i tako postati uspješni *gasterbajteri*. S druge strane, fascinantan je uspon popularnosti turskog jezika u osnovnim školama, a posebno ako se ima na umu činjenica da prvobitnim Okvirnim nastavnim planom i programom i nije bio uvršten u ponuđenu lepezu stranih jezika, ali je, kako kažu, *“zbog velike zainteresiranosti škola i roditelja”* naknadno uveden u ovaj program! Naravno, svima su nam poznate pohvalne i opsežne aktivnosti *Tike* i *Junus Emre* instituta, koji na vrlo učinkovit način animiraju škole, roditelje i učenike, zadobijajući tako svake godine sve veći broj novih odjeljenja turskog jezika, ali bez nade roditelja da će im djeca biti *gasterbajteri* u Turskoj.

Na prvu, riječ je, dakako, o borbi za jezičku prevlast u našem obrazovnom sistemu. Međutim, imamo li na umu smjernice oko neophodne primjene interkulturalnog pristupa u pouci stranih jezika, tada ova borba poprima širu i ozbiljniju dimenziju, a to je borba za kulturološku prevlast. S obzirom na to da se komunikacija i kultura ne mogu posmatrati kao zasebni fenomeni, interkulturalni pristup nalaže da se strani jezik usvaja u okviru njegovog *kulturološkog konteksta*, odnosno u procesu njegovog učenja i poučavanja, strani jezik se ne smije odvajati od njegove prirodne okoline i općeg kulturnog naslijeđa iz kojeg je ponikao. Savremene lingvističke teorije o učenju i poučavanju stranih jezika utemeljene su na ovakvim principima zato što nas oni približavaju zajednici koja se njima služi, te prema njoj mijenjaju naše prethodne stavove, predodžbe i predrasude. Nastava stranih jezika je ocijenjena kao područje najpogodnije za

promoviranje i usvajanje elemenata strane kulture, zbog čega je, prema ocjenama Vijeća Evrope, interkulturalno poučavanje stranih jezika jedan od prioritarnih zadataka savremenog obrazovanja.

Ovakva politika poučavanja stranih jezika ukрупnjuje našu odgovornost naspram pruženih šansi arapskom jeziku koji je vjekovima neodvojivi segment historijskog i kulturno-civilizacijskog identiteta ne samo bošnjačkog nego i drugih naroda naše države. Stoga ne smijemo s negodovanjem gledati na inicijative pokretanja novih odsjeka, bez obzira iz kojih centara one dolazile. Naravno, pri tome moramo voditi računa o usklađivanju nastavnih planova i programa, o postojanju akademskog osoblja koje će kvalitetno realizirati nastavu i pri tome nastojati da budemo solidarni i da jedni drugima pružimo potrebnu podršku. Arapski jezik u osnovnim, a samim time i srednjim školama, ne može zaživjeti sam, potrebna mu je snaga i podrška izvana, a mi tu snagu moramo sami proizvesti, ujediniti je i pravilno usmjeriti uz nadu da arapski jezik do tada neće izgubiti svoju poziciju i u nekom sljedećem inoviranju nastavnih planova biti zamijenjen nekim drugim stranim jezikom.

Zaključak

Inicijative o pokretanju novih odsjeka za arapski jezik i književnost u BiH nisu neopravdane i one su odgovor na potrebe proizašle iz evropskih programa ranog učenja stranih jezika koji su implementirani u novoj Konceptiji devetogodišnjeg obrazovanja i neophodno je da ih podržimo.

Pozicija arapskog jezika u Okvirnom nastavnim planu i programu za osnovnu školu ozbiljno je ugrožena, ne zbog otpora škola prema ovom jeziku, nego upravo zbog nepostojanja aktivnosti njegovog intenzivnog promoviranja kao i nedovoljnog broja kvalificiranog nastavnog osoblja koje bi, u svakom kantonu s implementiranim programom pouke arapskog jezika, vlastitim trudom

i angažmanom na iznalaženju pomoći izvana, promovirao značaj i potrebu učenja arapskog jezika, animirao roditelje, učenike i škole i na taj način sebi izgrađivao poziciju u obrazovnom sistemu, a arapskom jeziku kontinuitet u izučavanju.

Deset godina je bilo i previše kako bismo se uvjerali da samo vlastitom inicijativom i vlastitim snagama možemo pomoći zaživljavanju nastave arapskog jezika u našim svjetovnim

školama i stoga je neophodno da se arabisti što hitnije organiziraju, osmisle strategije i ponude projekte unapređenja pozicije arapskog jezika, makar to u konačnici značilo i formiranje novih odsjeka.

I, naravno, neophodno je jačanje pozicije i zadobijenih katedri arapskog jezika unutar institucija u kojima se trenutno izučava kao jedan od stručnih predmeta, a to su medrese, fakulteti islamskih nauka i islamski

pedagoški fakulteti. Kako je moguće biti dobar imam, hatib, islamski teolog ili profesor islamske vjeronauke bez dobrog poznavanja arapskog jezika kao ključa izvornog razumijevanja naučnih i stručnih oblasti koje ga profiliraju u zadobijenom zvanju? Oni su najdirektniji medijatori arapskog jezika u kontaktu sa širim narodnim masama i u tom smislu i sami preuzimaju dio odgovornosti za ovakvo stanje s arapskim jezikom.

الموجز

جدوى تأسيس أقسام جديدة للغة العربية في
البوسنة والهرسك

ميرة سوفيتيش

إن الحديث في هذا البحث عن جدوى تأسيس أقسام جديدة للغة العربية في البوسنة والهرسك يأتي في سياق النظام الحالي للتعليم الأساسي ذي التسع سنوات والمنهاج العام للمدارس الابتدائية في فدرالية البوسنة والهرسك، والذي كفل للغة العربية مكانة متساوية مع اللغات العالمية الأخرى في مدارسنا، فأتاح بذلك حيزا واقعا لتوظيف المتخرجين من تلك الأقسام الجامعية. إن تهديد مكانة اللغة العربية منذ فترة ليست بالقصيرة لم يأت نتيجة للرفض الخيالي لهذه اللغة في المدارس، بل هو نتيجة لعدم وجود أي نشاطات تهدف إلى الترويج الواسع لها، ولانتظارنا الطويل كي يقوم أحد غيرنا بتحسين مكانة اللغة العربية بالقياس إلى اللغات الأجنبية الأخرى. ولا يوجد حاليا كادر تدريسي مؤهل يمكن توظيفه في جميع الأقاليم التي تطبق برامج تدريس اللغة العربية لتنفيذ تلك النشاطات التي تشجع الآباء والتلاميذ والمدارس، فيحققوا بذلك تعليم اللغة العربية ويفتحوا لأنفسهم فرص عمل ما تزال شاغرة منذ أكثر من عشر سنوات.

Summary

ABOUT JUSTIFIABILITY
OF ESTABLISHING NEW DEPARTMENTS FOR
ARABIC LANGUAGE IN BiH

Mejra Softić

We discuss the issue of justifiability of establishing new departments of Arabic language in BiH in the existing context of the Conception of nine years primary education and the Outline teaching plan and programme for primary schools in FBiH wherein Arabic language is given the equal status with all the other World languages in our schools, thus securing a prospect for employment for more graduates of these departments. Inadequate position of Arabic language is not a result of imaginary resistance of primary schools towards this language, but it is result of a lack of activity in more extensive and continuous promotion of this language and our expectations that someone else will improve the position of Arabic language in relation to other foreign languages. Presently, the number of profiled teachers of Arabic language is insufficient to cover schools in all the Cantons that have implemented the programme for teaching Arabic language. Larger number of personnel is required to be engaged in creating an awareness of parents, students and schools, and thus initiate teaching of the Arabic language and secure working places for themselves, which have otherwise been vacant for more than ten years.